

De vijfde zondag na Epifanie in de Martinikerk
7 februari 2021, ds. Jan Willem Nieboer

Gezongen: Lied 695: Heer raak mij aan met adem, Kyrie en glorialied: Lied 301k en Lied 305, Lied 837 Iedereen zoekt u, jong of oud en Lied 534 Hij die de blinden weer liet zien

Gelezen: Marcus 1: 29-39

Toen ze uit de synagoge kwamen, gingen ze rechtstreeks naar het huis van Simon en Andreas, samen met Jakobus en Johannes. Simons schoonmoeder lag met koorts in bed, en ze spraken met Jezus over haar. Hij ging naar haar toe, pakte haar hand vast en hielp haar overeind. Toen verliet de koorts haar, en ze begon voor hen te zorgen.

's Avonds laat, toen de zon al was ondergegaan, brachten de mensen alle zieken en bezetenen naar hem toe; alle inwoners van de stad hadden zich bij de deur van het huis verzameld. Hij genas vele zieken van allerlei kwalen en hij dreef veel demonen uit, maar stond ze niet toe om iets te zeggen, want ze wisten wie hij was.

Vroeg in de ochtend, toen het nog helemaal donker was, stond hij op, ging naar buiten en liep naar een eenzame plek om daar te bidden. Maar Simon en de anderen die bij hem waren, gingen hem vlug achterna, en toen ze hem gevonden hadden zeiden ze tegen hem: 'Iedereen is naar u op zoek!' Toen zei hij: 'Laten we ergens anders heen gaan, naar de dorpen hier in de omtrek, zodat ik ook daar het goede nieuws kan brengen. Daarvoor ben ik immers op weg gegaan.'

In heel Galilea bracht hij het nieuws in de synagogen en dreef hij demonen uit.

Beeld: Rembrandt: De genezing van de schoonmoeder van Petrus, ca 1658

WONDEREN

'De ferhalen moatte wer ferteld wurde. Minsken kenne de ferhalen net mear', zei ze vol vuur toen ze me belde.

'Rinne je troch it Ryskmuseum en fan de helte fan se skilderijen begripe je niks'.

Dat was ik wel met haar eens.

De kennis van bijbelverhalen wordt er niet beter op.

Zelf had ze de bijbelverhalen wel meegekregen.

De kinderbijbel had zijn werk gedaan.

'Mar', zei ze verontwaardigd, 'letter kaam ik derachter dat se de wonderen der úthelle hienen!'

Zo gaat dat met kinderbijbelschrijvers.

Ieder voor zich zeven ze zorgvuldig weg uit de verhalen wat ze de tere kinderziel menen te moeten besparen.

Meestal is dat de seks en het geweld, waardoor de pit er toch een beetje uitgaat.

Maar in haar geval waren de wonderen verwijderd.

Wat met trof is dat ze die zo gemist had.

Ik dacht: 'Dat snap ik wel. Ik zou ze ook missen als ze uit eruit gegumd werden'.

Eerlijk is eerlijk, ik vind ze wel moeilijk te geloven.

Jesus had de ene bedelaar nog niet rechtop gezet had, of de volgende dove kon al weer horen.

Vooraf bij Marcus gaat het allemaal zo snel dat je als lezer verbijsterd achterblijft.

Wat is dit?

Waarom moet dit verteld worden?

Maar toch, als het niet verteld werd, wat zou ik ze missen, die wonderen.

Waarom?

Kijk, dat vind ik interessant.

Iets in mij heeft ze nodig.

Laatst hadden we een begrafenis hier in de Martinikerk.

Twee jongens van een jaar of tien waren diep onder de indruk van beppe in de kist.

Van al die volwassenen die zo plechtig stil waren en hun ouders die zichtbaar verdriet hadden.

De begrafenis zelf was op het kerkhof in de bossen van Beetsterzwaag.

De tekening die een van de jongens voor beppe gemaakt had, mocht beslist niet mee in de kist.

Dan werd die vies.

Toen we daar na afloop op anderhalve meter nog even napraten zei de ene:

'Ik vond het heel mooi'.

Waarop de ander zei: 'Ik vond het verdrietig'.

'Dat is bijzonder hè', zei ik, 'dat het tegelijk mooi en verdrietig kan zijn'.

Het is een wonderlijke ervaring dat er rondom sterven zoveel gevoelens loskomen.

Naast verdriet, teleurstelling, wanhoop en gemis, is er ook dankbaarheid, een intens gevoel van verbondenheid met wie er nog wél zijn, een behoefte om komische herinneringen op te diepen, opluchting.

Een bont mengsel van gevoelens dat we proberen samen te vatten met een woord als rouw.

Rouw is zoveel meer dan alleen verdriet.

In rouw zit ook altijd een proces verborgen van 'helen'.

Juist door stil te staan bij de plekken waar het pijn doet.

Door met liefde te kijken hoe iemand met al zijn eigenaardigheden dit leven vormgegeven heeft.

Of juist andersom.

Hoe het leven met al zijn onvoorspelbaarheid vormgegeven heeft aan de eigenaardigheden van iemand.

Rouw is ook balans opmaken.

Wie dat met liefde en mildheid kan doen, zal in het gemis ook geheeld worden.

Ik denk dat dit er mee te maken heeft dat ik die wonderverhalen niet kan missen.

Al die genezingen en uitdrijvingen van demonen, ze weven een lichtende draad door het donker.

Wonderverhalen vertellen dat er geheeld kan worden, ook waar jij het niet verwacht.

Afgelopen Kerst deed het dagblad Trouw iets opmerkelijks.

De hele voorpagina werd in beslag genomen door een gedicht.

Wonderlijk, om de krant van de mat te rapen en te ontdekken dat de krantenkoppen en foto's voor een dag verdreven zijn door poëzie.

Het was een lang gedicht van Marieke Lucas Rijneveld.

De troostzoekers, heette het.

En het eindigde zo:

*voor wie weet dat het hart op vele
manieren kan breken en vergeet dat het ook op vele manieren
weer kan helen, voor wie en voor iedereen is hier de plek.*

Om niet te vergeten dat een hart op vele manieren weer kan helen, lezen we hier over de schoonmoeder van Simon-Petrus.

- Tussen twee haakjes: Dat zou ik graag nog eens willen vragen aan de plaatsvervanger van Petrus in Rome.

Hoe dat nou zit met die schoonmoeder.

Misschien dat een vrolijke Katholiek mij daar nog eens antwoord op geeft. -

Hoe het ook zij, de wonderen beginnen vanmorgen met een opmerkelijk alledaags tafereeltje.

Een zieke schoonmoeder.

De wonderverhalen beginnen in Marcus trouwens allemaal in Kafarnaüm.

Dat betekent letterlijk: Troostoord

Zeg maar, de plek waar Marieke Lucas Rijneveld naar verwijst.

Op de sabbat, de dag van rust, de dag van God.

De schoonmoeder van Petrus is door koorts bevangen.

Voor de oplettende lezer zit er iets verrassends in de manier waarop Jezus haar geneest.

Hij helpt haar namelijk eerst overeind en pas daarna verdwijnt de koorts.

Rembrandt heeft er een tekening van gemaakt.

Die staat voorop de liturgie.

Onder het zitvlak van de schoonmoeder schetst Rembrandt met een paar vage rechte streepjes iets van een bed.

Achter Jezus zie je een merkwaardige flap.

Daar moest ik eerst even goed naar kijken, maar ik denk dat het een deken is.

Alsof hij die van haar afgenomen heeft en over zijn rechterarm gelegd.

Jezus staat tegenover haar.

Hij neigt voorover.

Zijn linkervoet zet hij alvast recht achter zijn rechtervoet, om zich straks schrap te kunnen zetten.

Hij reikt de schoonmoeder zijn beide handen en kijkt haar rustig aan.

Zij is half overeind gekomen.

Ze moet voelen dat hij naar haar kijkt, maar zelf kijkt ze vooruit; alvast in de richting waar ze naartoe moet als ze overeind zal staan.

Het gebaar van Jezus is uitnodigend.

Hij is nog niet aan het trekken of sjoeren, hij wacht.

Zie je dat?

Hij wacht.

Totdat zij de moed vindt om kracht te gaan zetten, om van zijn uitgestoken handen en tegenwicht gebruik te maken en overeind te komen.

Alles is er klaar voor, maar het initiatief ligt nu bij haar.

Op dit moment in het verhaal is de koorts er nog.

Die wijkt pas als ze opgestaan is.

Deze tekening vat in een paar halen samen wat wonderverhalen doen.

Ze zijn een uitgestoken hand, een rustige blik vol vreemd vertrouwen, een tegenover, een tegenwicht.

Ze zijn een uitnodiging om alvast vooruit te kijken, om overeind te komen in het vertrouwen dat de koorts zal gaan.

Er zit een belofte in verborgen dat er altijd heling mogelijk is.

Zelfs als er geen genezing is.

In troostoord Kafanaüm valt de nacht.

De sabbat, de zevende dag, de dag van God is voorbij.

In die nacht die daarop volgt, tussen zonsondergang en zonsopgang, gebeuren de wonderen.

Deze nacht wijst vooruit naar de Paasnacht, na de sabbat, voor de zon opkwam.

In deze nacht brengen de bewoners van het troostoord iedereen die gebutst en gebroken is bij Jezus.

En Hij?

Hij wekt ze op, zoals Hij zelf in deze nacht uit de dood gewekt zal worden.

Klinkt mooi.

Maar hoe dan?

Hoe dan met corona?

Hoe dan met volle intensive cares?

Hoe dan met een aankomende derde golf?

Hoe dan met al die wurgende maatregelen?

Hoe dan met de avondklok?

Misschien moeten we daarvoor weer naar Marieke Lucas Rijneveld.

Zij schreef bij de invoering van de avondklok een gedicht dat werkt als een wonderverhaal.

Het eindigt met een tegenwicht:

(....) niet meer de straat op mogen. Ze zeggen:

*denk je buiten, denk de wind door je haren, de regen, denk de zomer aan je zijde,
denk de dagen langer en niet versomberen, denk aan hoe je straks terugkijkt op deze tijd,
aan hoe bijzonder dat we met zijn allen binnen en er doorheen zijn gekomen,
denk je bij iemand die warm en zacht, denk je de avond en steeds langer licht.*